

לקחה מזוב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות 'טוב' בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעדיכת הרב מנשה צדקה שליט"א

פרשת מטות-מסעי התשס"ז

8:11	הדלקת נרות שבת ניו יורק
9:40	מוצאי שבת
8:44	סוק"ש מג"א
9:19	סוק"ש גר"א
1:02	חצות

שבת מברכין חודש מנחם אב
 יום ראשון לפנות בקר שעה 2 57 דקות 16 חלקים
 ר"ח ביום שני

אחת כמה וכמה כונה פגומה שהולידה מעשה עבירה צריכה סליחה וכפרה.

והוסיף רבי לייב, רבי עקיבא הגיע לפסוק וירד לעומק משמעותו ובכה, ואנו כביכול מגיעים לפסוק זה כל שנה, וכנראה שלא מגיעים... יתירה מכך רבי עקיבא כל פעם שהיה מגיע לפסוק זה היה מתעורר מחדש ובוכה, ומעולם לא למד בדרך של שגרה אפילו כאשר חזר אלף פעמים.

"אחר תאסף אל עמך" (לא, ב)

יתכן דאם היה מלחמת מדין אחר מות משה, היו אומרים שכל ימי משה לא היה נלחם במדין. לפי משה החניף להם, לפי שהיה חותן יתרו, וישב במדין שנים רבות. לכן מוכרח היה לנקום קודם מיתתו, ועיין מדרש, ופשוט.

(משך חכמה)

"ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב" (לא, ח)

"בחרב" – הוא בא על ישראל והחליף אומנותו באומנותם, שאין נוצחים אלא בפיאם, ועיי תפלה ובקשה, ובא הוא ותפס אומנותם לקללם בפיו, אף הם באו עליו והחליפו אומנותם באומנות האומות שבאין בחרב, שנאמר (בראשית כז, מ) "ועל חרבך תחיה" (תחומא בלק ח) – רש"י.

מזה נראה, שכלי האומנות של האיש הישראלי הוא הדבור, וכמו כלי אומנות הם הכרחים לתעשיית כלים חדשים, ואפילו בעל מלאכה היותר חכם וחרוץ לא יוציא לפועל את המלאכה מבלעדו כלי אומנות. כן הוא האדם עם כח הדבור שנתן לו במתנה, יכול לברוא שמים וארץ ככתוב (ישעיה נא, טז). "ואשים דברי בניך גוגי לנטוע שמים וליסוד ארץ", והוא, כי בדברי הקדושה שהאדם מדבר בזה העולם לפני השי"ת, נבראים למעלה עולמות ומלאכים קדושים, ועיי על האדם להשיגו שלא יתקלקל את כלי האומנות שלו עיי דבורים אסורים ולשוה"ר ורכילות, אלא ידבר בהם בדברי תורה ותפלה וקדושה, וכמאמרם ז"ל (חולין פ"ט:). עה"כ (תהלים נ"ח) "האמנם אלם" – מה אומנותו של אדם בעוה"ז, ישים עצמו כאלם, יכול אף לדברי תורה כן, ת"ל "צדק תדברו". (חפץ חיים עה"ת)

"הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם למסר מעל בה' על דבר פעור ותהי המגפה בעדת ה'" (לא, טז)

מצניו בתורה שכל מי שיכול להבין אע"פ שלא נצטוה, נענש עליה על שלא שם על לבו, שנאמר "ויקצוף משה על פקודי החיל שרי האלפים ושרי המאות הבאים מצבא המלחמה, ויאמר אלהם משה החייתם כל נקבה", ולמה לא ענו

רק בזה תלוי כל כשרון המעשה, והרי אנו רואים בעינינו כמה אלמים בעולם והם רוצחים וגנבים ומנאפים.

אך ידוע כי האדם נברא ברמ"ח איברים, ושום אבר לא יעשה רושם למעלה במעשהו כ"כ כמו הפה, וכל היוצא מפה האדם. הן טוב והן רע ח"ו, יעשה תיכף רושם למעלה, כמ"ש (אבות ד, ג) אין לך דבר שאין לו מקום, ירצה, למעלה, ובעבור רושם זה אמרו שיעשה עצמו כאלם, אבל "צדק תדברו", שעייז יעשה רושם טוב למעלה, וז"ש "לא יחל דברו", לא יחלל ח"ו דברי פיו בדברי הבל וליצנות. וא"ת הלא אין בזה מעשה רק דיבור בעלמא, לז"א כי "ככל היוצא מפיו יעשה" הדבור רושם למעלה. לכן אל יקטן בעיניך הדבור, (מדרש שמואל).

"איש כי ידר נדר לה'" (ל, ג)

ובמדרש: "הדא הוא דכתיב כי לא ידע האדם את עתו".

ופליאה היא מה ענין פסוק זה שמביא המדרש לכאן? ברם, מצניו בגמ' שבשעה שהאדם נודר קרבן אל יאמר "לה' קרבן" כי אם "קרבן לה'" משום שמא יבטא את ה' ולא יסיים את המילה קרבן ויהא מוציא שם שמים לבטלה (נדרים י'). ומבארים המפרשים כי החשש הוא פן ימות ושמע אביו והפר לה, והיא לא ידעה ועברה על נדרה בכוונה, והנה, אע"פ שלא עברה על חומר איסור נדר בגלל שאביה קדם והפר, בכל אופן זקוקה האשה לסליחה וכפרה כיון שבדעתה התכוונה האשה לעבור איסור, "וה' יסלח לה".

כשהיה ר' עקיבא מגיע לפסוק זה היה בוכה, ואמר: ומה מי שהתכוון לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה טעון סליחה וכפרה, המתכוון לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה. (נזיר כ"ג) והקשה רבי לייב חסמן זצ"ל (בספרו "אור יהל") וכי צריך קל וחומר כדי לדעת חומרת איסור חזיר, הרי זה לאו מפורש? ותיירץ רבי לייב שהקל וחומר אינו מחדש איסור במעשה האכילה, אלא על הכוונה. – ומה אם כונה לדבר עבירה שלא יצאה לפועל צריכה סליחה וכפרה, על

פנינים לפרשה

"וידבר משה אל ראשי המטות וגו'" (ל, ג)
 הטעם שהקדים פרשת מטות לפרשת מסעי אפשר לפרש בדרך הרמז: שלפני שהאדם יוצא למסע בדרך ואינו יודע איזה ממשולים וקשיים צפויים לו בדרך – צריך הוא לעשות לעצמו בטרם צאתו גדרים וסייגים ע"י נדרים שמקבל על עצמו, וכמו שמצינו אצל יעקב אבינו כשיצא מבאר שבע "וידר יעקב נדר" וכמו שאחז"ל "יעקב פתח בנדרים תחילה".

(מי השילוח)

"לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (ל, ג)

לכאורה "ככל היוצא מפיו יעשה" הוא מיותר. אלא הוא תוכחת מוסר שהאדם יהיה נאמן בדיבורו וישמור מוצא שפתו אף שלא היה בדרך גדר ולא היה מחוייב בדברים. כענין שאמר משה רבינו ע"ה לבני גד וראובן (לקמן לב, כד). "והיוצא מפיכם תעשו", פירש"י – שקבלתם עליכם לעבור מלחמה עד כיבוש וחילוק וכו', עוד דבר א' הבטיחו מה שלא היו מחוייבים לעשות. דהיינו, שלא היו מחוייבים רק לצאת עם ישראל ביחד במלחמה כמ"ש להם מרע"ה (שם פסוק ו') "האחיכם יבאו למלחמה ואתם תשבו פה", והם קבלו (שם פסוק י"ז) "ואנחנו נתחץ חושים לפני בני ישראל", שהם רוצים לילך בראש. (שליח)

ספרי

וכמו שאדם כשהוא מדבר מוציא הבל מפיו, ואותו הבל הוא חלק חיותו, וראיה לזה, שאחר שתצא הנשמה מהגוף לא נשאר בו לא הבל ולא דיבור. נמצא שאותו ההבל שיוצא מפיו בעת הדיבור הוא מחלק נשמתו, לכן נצטוינו שלא לדבר דברים בטלים. שמפטיר בהם חלק נשמתו. וכן שמעתי מהחכם ר"ש שורק ז"ל עה"פ "לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה", שאין לאדם לעשות דבריו, חולין, כי ככל היוצא מפיו יעשה, אם טוב ואם רע כן עושה ובורא סניגורים או קטיגורים. (הארז"ל "ליקוטי תורה" עקב).

ומקור הדברים בזה"ה (ח"ב מ"ז): תא חזי, ההוא מלה דנפיק מפומיה דבר נש, סלקא ואתער אתערותא לעילא, אי לטב אי לביש. (באר משה)

ספרי

הנה אחז"ל (חולין פ"ט:). ע"פ (תהלים נ"ח) "האמנם אלם צדק תדברו", מה אומנותו של אדם בעוה"ז ישים עצמו כאלם, יכול אף לדברי תורה, ת"ל "צדק תדברו" – והזיהרו חז"ל לבני אדם לעשות עצמם כאלם. כאילו

לו, ולמה לא צוית לנו, והלא לא אמרת לנו להמית הנשים.
אלא שידע משה שהיו חכמים ובקיאים לדון ק"ו, ומה כנענים שכתוב בהם (דברים כ, טז-יח) "לא תחיה כל נשמה, למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות וגו', וכתוב (שם ז, ד) "כי יסיר את בנך מאחרי" שמא יחטיאך להבא, אלו שכבר חטאו והחטיאו לא כ"ש, והיה להם לדון ק"ו. (ספר חסידים)

"הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם וגו'"

וברש"י – והוא מהילקוט – מגיד שהיו מכירים אותם, זו היא שנכשל פלוני בה.
הגר"י קלמס אמר להסביר, כי הרשב"א (קידושין כ"א) אומר, דדין יפת תואר שהתורה התירה, היינו דוקא שלא הכיר בה מקודם, אבל בהכיר בה לא הותרה, וכדי שלא תקשי אמאי לא היו יכולים לקחת אותן לנשים בתור יפת תואר, לזה משיב רש"י מלמד שהיו מכירות אותן, ואין כאן דין יפת תואר.

ובזה תירצתי קושית הרה"ג ר' צבי יהודה מלצר, דהרי גדולי עולם היו כדכתיב "לא נפקד ממנו איש", וכיצד לא קיימו מצות ה' וכדתמה משה רבינו. אלא דסברו שמוותו, כסבורין הם שמדין יפת תואר מותרת הן להם, וע"ז היתה התשובה "הן הנה" כדפריש"י, ולכן אסורות.

"ויקצף משה על פקודי החיל וגו' ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי המלחמה"

(לא, ד-כא)
"לפי שבא משה לכלל כעס בא לכלל טעות שנתעלמו ממנו הלכות גיעולי עכו"ם (רש"י). בהתבוננות בענין כעס משה ועונשו נראה עד כמה מבהילים הדברים, דהנה הקב"ה אמר למשה "נקום נקמת בני ישראל ואחר תאסף" הרי ידיע משה שמיתתו תלויה בדבר ועפ"כ אמר אל העם "החלצו" בשמחה ובלא אחר (רש"י פסוק ג'), והיינו שהשיל מעצמו כל נגיעה אישית. אח"כ כשחזרו בני מהמלחמה ומשה רואה שהחיו את הנקבות אי"כ המלחמה עדיין לא נסתיימה ויש לו עדיין שהות לחיות! ומאי תגובתו? "ויקצף משה.. החייתם כל נקבה" – הרי שכעסו היה ממש לשם שמים נקי מכל שמץ נגיעה עצמית ואנפ"כ מגלים לנו חז"ל שגם על כעס זה נענש. ומה נענה אנו כבעסינו, שאנו כועסים וקופצים, שכל כולו מבוסס על "נגיעות" – מה גודל ההפסד שאנו מפסידים עי"ז בעליה רוחנית.

"אך את הזהב וגו'"

רבותינו אמרו (יוב"ע – ילקוט תשפ"ה) "אך את הזהב" לומר שצריך להעביר חלודה שלו קודם שיגעילנו, וזהו לשון "אך" שלא יהא שם חלודה, אך המתכת יהיה כמות שהיא. ואח"כ (פסוק כ"ג) "כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש" – כדרך תשמישו הגעלתו, מה שתשמישו ע"י חמין יגעילנו בחמין, ומה שתשמישו ע"י צלי, כגון השפוד והאסכלא, ילבנו באור (ע"ז ע"ה:). (רש"י הקי)

ספד

וכן צריכה להיות גם טהרת בני אדם מטומאתם ומחלאת זוהמתם. ראשית להעביר את החלודה של העוונות ע"י תשובה, חרטה על העבר וקבלה על להבא, אח"כ

צריכים להשגיח שעיקר התשובה תהיה באותו מצב כמו החטא, אם החטא היה באש, בהתלהבות, צריכה התשובה להיות ג"כ בהתלהבות, ובו דבר שנכשל שמו"ר כג, ג והובא ב"שערי תשובה" לרבינו יונה ז"ל שא את ל"ה הצדיקים באותו דבר שחוטאין בו מתרצין ואם עשית חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מצוות. ועיקר הכשר האדם הוא ע"י התורה כי היא מכשרתו ומטהרתו.

"והייתם נקיים מה' ומישראל" (לב, כב)

הלכות רבות למדו מפסוק זה: גבאי צדקה שאין להם עניים לחלק להם, פורטים מעות לאחרים ולא לעצמם. בית גרמו היו בקיאים במעשה לחם הפנים, ומעולם לא נמצאת פת נקיה ביד בניהם. בית אבטינס היו בקיאים במעשה הקטורת, ומעולם לא יצאה כלה מבושמת מביתם. וכשהיו נושאים אשה ממקום אחר, היו מתניים עמה שלא תתבשם. אומר ר' ישראל סלנטר! כשם שאדם יוצא ידי המקום ללא רבב של שקר וחנופה – שהרי הכל גלוי לפניו, כך בין אדם לחבירו צריך לנהוג באותו אופן.

"נחנו נעבור חלוצים" (לב, לב)

והא שלא אמרו "אנחנו" אלא "נחנו" – זאת משום שהיו בני גד בעלי כוח וגבורה ולכן המעיטו עצמם ונקטו לשון "נחנו" שהוא לשון ענוה כמו שאמרו משה ואהרן (שמות טז) "נחנו מה". (רבינו בחי)

"ויאמר בני גד ובני ראובן אל משה לאמר"

עבדיך יעשו כאשר אדני מצוה" (לב, כה)
ויש לדקדק הרי משה לא הוסיף כלל על דבריהם רק אמר להם שיקיימו את כל אשר דברו – "היצא מפיכם תעשו" (פסוק כד) וא"כ היה להם לומר "עבדיך יעשו כאשר דברו!" ונראה לומר: הנה כאשר הם דברו אל משה אמרו "וישב טפנו בערי המבצר (פסוק י"ז) אבל משה אמר להם "בנו לכם ערים לטפכם" (פסוק כ"ד) ולא הזכיר מילת "מבצר" והיינו שהם הזכירו "ערי מבצר" הסירו בטחונם מה' ובטחו בערים הבצורות ומשה ציווה להם שישומו בטחונם בה' ולכן לא הזכיר מבצר. וזהו שאמרו "עבדיך יעשו כאשר אדני מצוה טפנו וגו' יהיו שם בערי הגלעד" ולא הזכירו "מבצר".

(גן רוח בשם השמן רוקח)

"אלה מסעי" (לב, לא)

משל למלך שהולך את בנו למקום רחוק לרפואתו, כשהיו חוזרים מנה אביו כל המסעות: כאן ישנו, כאן הוקרנו, כאן חששת את ראשך. איך מתייחס משל זה למסעות בני ישראל, מהו הנמשל?

ביאר הרבי ר' אברהם-מרדכי מגור בדרך מוסר: "כאן ישנו" בקבלת התורה, שנוקד משה רבינו להקיצם משנתן לקראת האלקים; "כאן הוקרנו" – במלחמת עמלק, היתה בנו קרירות ככתוב "אשר קרד"; "כאן חששת את ראשך" – היית מתלונן על המנהיג, ראש העם, והסתפקת בעיקרי אמונה עד שנהפך לבך לעשות העגל...

"והתנחלתם את הארץ... לרב תרבו את נחלתו ולמעט תמעט את נחלתו" (לב, נה)

פתח בלשון רבים – "תרבו", וסיים בלשון יחיד – "תמעט".

לפי שיטת רש"י (בפירושו על התורה), שחלוקת הארץ לשבטים היתה לפי מספר האנשים, ושבט גדול זכה גם בשטח גדול, יבואר שהיתה החלוקה באופן זה. בתחילה נחלקה הארץ לשנים עשר חלקים שונים, ורק אחר כך תקנו את גודלם לפי גודל השבט, על ידי שטחים שהועברו משבט קטן לשבט גדול. לפי זה מובן הלשון "לרב תרבו", דהיינו, שכל שאר השבטים ירבו את חלקו של השבט המרובה, ואילו "למעט תמעט", היינו שהשבט המועט באוכלוסין ימעט מחלקו, לטובת השבט הגדול. (רבי אהרן כהן)

"מטה בני הראובני לבית אבותם ומטה בני הגדי לבית אבותם וחצי מטה מנשה לקחו נחלתם" (לד, יד)

מדוע בחצי שבט מנשה לא נאמר "לבית אבותם" כמו בראובן וגד.

הש"ך בספרו שפתי כהן על התורה מפרש, מדוע הוסיף משה רבינו על מטות ראובן וגד גם את חצי מנשה, אף שלא ביקשו כלל להצטרף, משום שדאג שמא תשכח האחווה בין השבטים, בשל הירדן המפסיק ומפריד ביניהם. לפיכך חצה משה את שבט מנשה וחלקו בין שני עברי הירדן, למען ישמור על הקשר שבין שני הגדות. כמו שאכן נאמר ביהושע (פרק כד) שאף בני גד ובני ראובן בנו שם מזבח מיוחד לזכרון לבניהם, מחשש שמא ימחר יאמרו בניכם לבנינו לאמר מה לכם ולה' אלוקי ישראל, וגבול נתן ה' בינינו ובנייכם בני ראובן ובני גד, את הירדן, אין לכם חלק בה".

לפי זה ניתן לומר עוד, שגם את משפחות השבט חילק, חצים בגדה הזאת וחצים בגדה האחרת, למען לא תיפרד האחווה בין חלקי האומה. לפיכך לא היה שייך לכתוב אצל חצי שבט המנשי "לבית אבותם", כי באמת לא יתיישבו לפי בית אבותם.

(רבי גבריאל זאב מרגליות)

"את שלש הערים תתנו מעבר לירדן וגו' ערי מקלט תהינה" (לה, יד)

ברש"י הביא מגמרא (מכות ז, א) שלכן נצרכו לשלש ערי מקלט בעבר הירדן, משום שבלעד היו רוצחים רבים. והקשו ה'תוספות' (בגמרא שם) והרמב"ם (כאן), הרי רק שוגג בורח לערי מקלט, ולא מזיד, אם-כן מה ענין ריבוי רוצחים אצל ריבוי ערי מקלט.

אלא שכך הוא טעם הענין, כיון ששופכי דמים רבים היו בגלעד, ממילא גואלי הדם היו מסוכנים יותר, אחר שהיו מלומדים לרצוח את נפש הרוצח. משום כך הוצרכו ליותר ערי מקלט, כדי למחר הצלתו של הרוצח שם, יותר מבשאר מקומות.

(מפי רבי איצ'ליה מוולוז'ין)

"ואם בכלי ברזל הכחו וימות רוצח הוא... ואם באבן יד אשר ימות בה הכחו וימות רוצח הוא וגו'" (לה, טז-יז)

מה פשר החילוק בין הממית בכלי ברזל לממית באבן יד, אשר רק באחרון נכתב הלשון "אשר ימות בה". אמרו בגמרא, ששינוי זה ללמד בא שברזל יכול להמית בגודל כל-שהוא, אפילו מחט, לפיכך לא ניתן בו שיעור 'אשר ימות בו, לא כן המכה באבן,

אשר יחוייב רק אם באבן היה שיעור "אשר ימות בה", כי אבן אינה ממייתה בכל שהוא. לפי זה נוכל לבאר מאמר חז"ל ידוע, "אם פגע בך מנוול זה (היצר הרע), משכהו לבית המדרש, אם אבן הוא נימוח, אם ברזל הוא מתפוצץ". ויש לבאר מהו הדמיון דוקא לאבן וברזל.

אלא שדרכו של היצר הוא, לבא אל האדם בתחילה ולהקטין באזניו את החטא, כדי לפתותו לחטוא, ואילו אחר שחטא מגדיל בפניו את החטא. למען לא ישוב עוד, בטענה שהרי זה בבחינת מעוות לא יוכל לתקון. נמצא שבראשונה משול היצר הרע לברזל, כאשר בא והקטין את החטא, ונמצא "ממית" את האדם בכל שהוא. ואילו אחר החטא דומה הוא לאבן, כאשר מגדיל החטא לכדי שיעור גדול, כדי לייאשו במה שאין לו כל תקנה.

באו חז"ל ואמרו שבלימוד התורה ישנה הסגולה לעמוד כנגדו, בשני הדמויות והאופנים שמתגלה בהן. "אם אבן הוא", בבואו אחר החטא, הרי על-ידי התורה "הוא נימוח", "אם ברזל הוא", שבא להסיתו לעבור בכל שהוא, ולהמיתו בכך, "מתפוצץ". לפי זה מובן גם מדוע הקדימו האבן לברזל, שכן קודם יש לסור מרע ולשוב על החטאים שכבר חטא. **(רבי זליג ראובן בניס)**

"ולא תחניפו את הארץ" הרי זו אזהרה לחנפים

מבאר הרמב"ן: שהזהיר הכתוב שלא נחניף לרשעים בגלל מעלתם, תוקפם, או כבוד משפחתם. אומר על כך ה"חפץ חיים" – אף בלשון הרע עלולים לעבור על לאו זה (לדעת הרא"ם בעל תוספות ורבי שלמה בן גבירול – לאו דאורייתא!) כגון המספר לשון הרע לשונא כדי למצוא חן בעיניו. וכן כששומע לשון הרע מאדם חשוב ומהנהן בראשו לאות הסכמה, כדי למצוא חן בעיני המספר, והעובר על לאו זה גורם לטומאת הארץ, ככתוב "ולא תטמא את הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שוכן בתוכה". ולאידך גיסא, הנזהר בכך, מוסיף על קדושת הארץ וגורם לשכינה שתשרה בישראל ובארץ.

הליכות והלכות

הלכות תשעת הימים

משנכנס אב ממעטים בשמחה, ומי שיש לו דין ודברים (כגון מופט) עם הגוים ינסה לדחותם עד לאחר חודש אב ולכל הפחות עד לאחר ט' באב.

דיני בשר ויין - נהגו שלא לאכול בשר ולא לשתות יין החל מר"ח ועד תשעה באב, ולפי מנהגי הספרדים מותר ב"ח עצמו (מנהג אשכנז לאסור גם ב"ח) וכן מיץ ענבים אסור. ובשבתות מותר בבשר ויין, ואפילו בשבת שתאריכה הוא ט' באב.

בשר, פירושו כל תבשיל בשרי אפילו אם אין בו כרעג בשר, וכן עוף או מרק עוף גם הם בכלל האיסור, דגים מותרים, וכן אוכל פרווה שבושל בכלי בשרי מותר (לאשה מותר לטעום מהאוכל הבשרי שמכינה לשבת חזון, אך צריכה לפלוט אותו מיד לאחר הטעימה).

דין מוצאי שבת - בהבדלה במוצ"ש מנהג הספרדים הוא שמותר לשתות את היין ואין צריך ליתן לקטן לשתות את יין ההבדלה,

והאשכנזים נוהגים לתת לקטן, ואם אין קטן - יש שותים היין ויש שמבדילים על חמר מדינה.

בשר שנותר משבת מותר באכילה בסעודה רביעית בלבד, בתנאי שאין יכול לשומרו לאחר זמן (כגון להקפיאו במקרר וכדומה).

דיני כביסה - למנהג הספרדים דין זה שייך רק בשבוע שחל בו תשעה באב (החל ממוצאי שבת) ולמנהג אשכנז החל מר"ח.

אין לכבס ולא ללבוש בגדים מכובסים בימים אלו (כל אחד לפי מנהגו) ורק אם לבשו זמן קצר לפני כן מותר. ולכן כדאי להכין בגדים דהיינו שילבש זמן קצר לפני האיסור (לפני שבת לספרדים, או לפני ר"ח לאשכנזים) ואז יהי מותר לו ללבוש אותם בימים אלו. **ואם שכח** יש עצה שבליל שבת ילבש בגד, וביום שבת יחליף לבגד אחר ובשבת אחר הצהריים יחליף שוב (בתנאי שיפשוט בגדיו בכדי לנוח, שאינו ניכר שמכין בגדיו לצורך יום חול). אך בחול מותר להכין ישירות, שילבשם זמן קצר ואחר כך יפשוט את הבגדים.

בגדים כולל אפילו מגבות וגרבים ("אור לציון"), ולענין מגבת מסיפק פעם אחת לשימוש, לגבי גרביים אם לא הכין ויש ריח רע מותר להחליף. ומובא בשם הר"ח זוננפלד זצ"ל שגרביים מותר גם אם לא הכין מראש (ובתשעה באב עצמו לכו"ע אסור גרביים נקיות, ולכן יכין מראש כיון שאם לא יכין יצטרך ללכת יחף וגדול כבוד הבריות!!!).

בגדי קטנים - מותר לכבס לקטנים מגיל חמש ומטה, ויש מחמירים רק לילדים עד גיל שלוש ולגדולים יותר יש להכין מראש וגם לאלו שמותר להם יכבס רק הצריך לו ולא הרבה יותר.

מסירה למכבסה - אין מוסרים בגד לכובס גוי בימים שאסורים בכיבוס.

דיני גילוח ותספורת - למנהג האשכנזים החל מ"ז בתמוז לא מתגלחים ולא מסתפרים, ולדעת מרן רק בשבוע שחל בו תשעה באב, ואולם הבן איש חי כתב שראוי להחמיר מ"ז בתמוז. ציפורניים מותר לקצץ בערב שבת חזון ויש מתירים בכל השבוע.

תפירה ולבישת בגדים חדשים - החל מר"ח אב אין ללבוש בגדים חדשים כלל, ואפילו לא נעליים וגרבים חדשות. וכמובן שאין לתפור בגדים חדשים, אולם אם החל החייט לתפור קודם לכן יכול להמשיך, כמו כן מותר לתקן בגד ישן שנקרע. נהגו שלא **לארוג** או **לסרוג** או **לרקום** מר"ח ואילך ורק חייט או תופרת מקצועיים מותרים באלה.

דיני רחיצה - לפי מנהגי הספרדים נהגו להתרחץ ואוסרים רק בשבוע שחל בו תשעה באב. אולם רבים נהגו כדעת הי"ב איש חי זצ"ל שלא להתרחץ החל מר"ח אב. במשך השבוע נהגו להתרחץ רק במים קרים (פושרים) להסרת הלכלוך בלבד וכן מנהג אשכנז, ומותר גם בערב שבת חזון להתרחץ לכבוד השבת, בין לאשכנזים ובין לספרדים, החל מר"ח אב ממעטים במשא ומתן ובקניית חפצים ובגדים, ורק דברים שלא יוכל למצוא לאחר תשעה באב, או שמתחתן לאחר תשעה באב ולא יספיק לקנותם לאחר הצום, מותר לקנותם.

והיה רצון שיהפוך הקב"ה ימים אלו לששון ולשמחה, בבנין בית מקדשנו ותפארתנו, אמן.

מעשה חכמים

"חסד שבחורבן"

דבר אחר 'נשקד' ש"יין כתוב שקד הקדוש ברוך הוא איך להביא עליהם את הרעה אמר אם אני מגלה אותן בתקופות טבת הרי הן לוקין בצנה ומתין אלא הריני מגלה אותן בתקופת תמוז שאפילו הן ישנים בדרכים וברחובות אין אחד מהם ניוזק. דבר אחר 'נשקד' שקד איך להביא עלי את הרעה אמר אם אני מגלה אותם בתקופת טבת אין ענבים בגפן ואין תאנים בתאנה אלא הריני מגלה אותם בתקופת תמוז שיש ענבים בגפן ויש תאנים בתאנה ואפילו אין העלה של העצים נבל. ויש צל תחת העצים לפוש בחוס היום דבר אחר 'נשקד' שקד איך להביא עלי את הרעה אמר אם אני מגלה אותם דרך מדבר הם מתים ברעב אלא הריני מגלה אותם דרך ארמניא שהם כרכין ומחוזות ומאכל ומשתה מצוי להם.

אמר ר' אלעזר: מדוע בחר הקב"ה מכל הענשים את ענש הגלות? אלא כדי שתתפרסם האמונה על ידי ישראל בקרב האומות ויתוספו עליהם גרים, שנאמר (הושע ב' כה) וזרעתיה לי בארץ, כלום אדם זוּרע סאה אלא להכניס כמה כורין, כך זרע הקב"ה את ישראל בין האומות כדי להרבות על ידם את המאמינים בה' (פסחים פז, ב)

אמר רבי אושעיא: מאי דכתיב (שופטים ה, יא) צדקת פיזרוני בישראל? – צדקה עשה הקב"ה בישראל שפיוזן לבין האומות ולא הגלם למקום אחד, כי ע"י שיהיו מפורזים במקומות רבים לא יוכלו האומות לכלותם יחד. ומעשה באחד מחשובי רומא שהתגרה בר' חנינא ואמר לו: "עדיפים אנו הרומאים מכם היהודים, כי אתם שכבשתם את אדום בימי דוד, ישב שם יואב ששה חדשים עד שהכרית את כל זכר באדום, ואילו אנו – זה כמה שנים שאתם כפופים לנו אין אנו נוגעים בכם לרעה". רמז ר' חנינא לתלמידו ר' אושעיא, שיענה לכסיל כאולתו ענה ר' אושעיא ואמר לנכבד הרומאי: "וכי מטוב לבכם אין אתם פוגעים ביהודים? חי נפשך כי אילו היה הדבר בידיכם הייתם כבר מזמן עושים כלה בישראל, אולם פשוט נקלעתם למצב מסובך למדי: את כל היהודים אין באפשרותכם לכלות, בגלל שהם פזורים בהרבה מדינות שאינן תחת שלטונכם, ואילו להרוג רק את היהודים הכפופים תחת שלטונכם – אתם חוששים לתדמיתכם בעיני האומות, יאמרו עליכם שאתם מתאכזרים כלפי נתיניכם". קפץ אותו הרומאי ממקומו והכריז: "אל רומא! איך קלע חכם זה בנקודה. אמת, בבעיה זו אנו מתחבטים יומם ולילה, ואין אנו יודעים כיצד להתנהג עם היהודים" (פסחים שם).

כחם של גדולי ישראל

הבה נשמע על גדולתם של לומדי התורה ושל צדיקי הדור, שהביאה לבסוף גם לנצחון בקרב. הרב ישראל אליאד סיפר לי ששמע מפיו של הגאון רבי יצחק אזרחי, ר"מ דישיבת מיר, וחתנו של מרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, שכאשר חלה הגר"ח ואושפו בבית חולים, נכנסו לבקרו שני חתניו, הגר"י פרוצוביץ זצ"ל, ויבדל לחיים הגר"י אזרחי.

החתנים שאלו את החותנם הגדול האם להתקשר לישיבת כפר חסידים להודיע לר',

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי חכמים מוסלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

בדיקה, וירא-שמים ינהג בהם איסור לגמרי. וכן כתבו, שירא שמים לא יאכל ירק חי או כרוב כבוש אפילו על ידי בדיקה וכל שכן בלי בדיקה שהוא איסור גמור, וכבר צוחו על זה בספרים צעקה גדולה ומרה, שהרי כל אשר בשם ישראל יכונה לא יאכל נבלה וטרפה או בשר חזיר וכדומה אם יתנו לו כל כסף וזהב שבעולם, ואם ירצו לאנסו – יסבול ענשים מרים עד מות ולא יעבור, אף על גב דחך יטעם לאכול אקלידי דחזירי וכדומה, וכי דיקת באכילת נבלה וטרפה וחזיר ליכא אלא לאו אחד ובאכילת תולעת אחת איכא ארבעה לאוין, ובאכילת נמלה וכל שרץ העוף – חמישה לאוין. נמצא האוכל בלי זהירות ובלי בדיקה במעט רגע אוכל מאה תולעים ועובר תלי-תלים של לאוין בשאט נפש בלי שום הנאה כלל רק ממעוט זהירות. על זה וכיוצא בזה נאמר (ישעיה ה. יח): הוי משכי העון בחבלי השוא. הנה כי כן ושמת שכינ בלעוך אם בעל נפש אתה (משלי כג, ב), וצריך להזהיר לעם על זה וכיוצא בזה, כי ישראל קדושים רוצים להיות גדורים ופרושים, אבל הם שוגגים, ה' הטוב יכפר בעדם. והמזהיר יזהיר כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים ולשומעים ינעם ואליהם תבוא ברכת טוב, (פלא יופץ עמי פד – בדיקה) אמן:

והנה, ביום שנפטר המשגיח, התרחש האירוע הדרמטי והמסוכן של חטיפת המטוס של הגר"י הונטר זצ"ל על ידי מחבלים, והגאון ההוא יחד עם עוד כמה יהודים, היו בסכנה גדולה. והנה, כאשר ניגש ראש ישיבת מיר להספיד את המשגיח, אמר בתחילת דבריו בקול בוכים: "ר' אליהו, אתה הרי הוצאת אותי משם כשהייתי חולה, ואם כן אני מבקש ממך שתוציא גם את רבי יצחק הוטנר. הוא אדם גדול. אני מעיד עליו..." ואכן, ממש באותו רגע שהגר"ח אמר את הדברים, השתחררו החטופים מן המטוס. בתום הישבעה לפטירתו של המשגיח, נערך הספד בישיבת 'מאה שערים' בירושלים. הגר"ח שמואלביץ היה בין המספידים. לפני שהחל בדברי ההספד הנרגשים, פתח ואמר: ר' אליהו, אני רוצה להודות לך על ששחררת לנו את הרב הוטנר... אנשים הרחוקים מדעת תורה, יכולים לחשוב ששחרור המטוס נעשה בדרכים טבעיות, אבל גאוני הדור ידעו את מקור הזכויות שגרם לכך.

(עלינו לשבח עמי תקק, תקכא)

בדיקה

חיובא רמיא עלמן לבדוק אחר האיסורין מאוד כדי שלא לכשל בהם, ובפרט בענין התולעים רבה המכשלה, שיש הרבה מיני פירות וירקות שנמצאים בהם תולעים, ורבים מעמי הארץ אין נוהרים ואוכלים אותם בלי בדיקה, וכן בחומץ על הרוב יש בו תולעים דקים לאלפים ואין נראים לעין, אלא כשיתן החומץ במראה נגד השמש אז יראה אותם רוחשים, ואין לו תקנה אלא לסננו תחילה בבגד עב ואחר כך להרתיחו על גבי האש ולחזור ולסננו. וכן בפרי התנות העידו שיש תולעים שאי אפשר למצאם על ידי

התקשרו לכפר חסידים וביקשו מהמשגיח שיתפלל על הראש-ישיבה. ר' אליהו, כך נודע אחר כך, רץ מיד לישיבה, ופתח את ארון הקודש, והתפלל לרפואתו של ר' חיים.

והנה, כך סיפר הגר"י אזרחי, לא עברו מספר דקות וראש ישיבת מיר ביקש מחתניו שיתנו לו את בגדיו, כי רוצה הוא לפשוט את בגדי בית החולים וללבוש את בגדיו הרגילים, ולצאת הביתה... מרגיש שהבריאה לחלוטין... השומעים נבוכו מאוד, ולא ידעו מה לעשות. הם קראו לרופא, וזה בדק את הגר"ח, וסימני תדהמה והשתוממות ניראו על פניו. הוא בריא לגמרי ואכן אני יכול לשחררו מבית החולים, אמר הרופא לחתני הגר"ח

מאז פסקו שטפי הדם

הגר"י אזרחי סיפר באותו מעמד ש"ח גדול המתגורר כיום בירושלים שלמד בבחורותו בישיבת כפר חסידים, סבל באותה תקופה משטפי דם באפו, וכל פעם שקיבל שטף כזה הוצרך לנסוע לבית החולים הדסה בירושלים כדי לקבל שם את הטיפול המתאים. פעם, כשהודיע למשגיח שהוא נוסע לירושלים, תמה ר' אליהו ושאל 'הרי רק לפני כמה ימים נסעת לירושלים', ואז סיפר התלמיד לרבו שכל פעם כשתוקף אותו שטף דם הוא צריך לנסוע לבית החולים. אמר לו המשגיח: "אני מברך אותך שתהיה לך עכשיו רפואה שלימה". ומאז פסקו לחלוטין שטפי הדם, והבחור לא ניזקק יותר לשום טיפול.

כשאמר הגר"י את דברי ההספד, המחבלים את החטופים מן המטוס

בעת פטירתו של המשגיח, שאלו את הגר"ח שמואלביץ האם ברצונו להספידו, והשיב בשלילה, וכנראה שחשב שהוא אינו ראוי לכך... אבל לאחר מכן חזר בו והודיע שישפיד.

הילולא רצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
ב אב	א אב ראש הרש	כט תמוז	כה תמוז	כז תמוז	כו תמוז	כה תמוז
רבי אהרן תאומים מוקראקא	אהרון הכהן אלעזר הכהן בנו של אהרון הכהן רבי יוסף זורק מח"ד פורת יוסף	רבי שלמה יצחקי רש"י	רבי חיים פרידלנדר משגיח ישיבת פוניב'ו רבי אלעזר מליעז'נסק בן הנתעם אלימלך	רבי שמואל רוזנבסקי מראשי ישיבת פוניב'ו רבי יעקב ערם חבר בית הדין הגדול בים	רבי שלמה גאנצפריד מח"ס קיצור שלחן ערוך	רבי אריה לייב בעל השאגת אריה
שקיעה 8:26						שקיעה 8:30

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה